

Föräldrapenning

Föräldrapenning är den ersättning föräldrar får för att kunna vara hemma med sina barn i stället för att arbeta. Den betalas ut i sammanlagt 480 dagar per barn. Föräldrapenningen har tre olika ersättningsnivåer. En baseras på hur stora inkomster du har, medan de andra två ger dig ett fast belopp per dag.

Har du barn som är födda före 2002 gäller andra regler. Kontakta Försäkringskassan för att få veta mer.

Med föräldrapenning kan du som är förälder vara ledig från arbetet och få ersättning i längre sammanhängande perioder, enstaka dagar eller delar av dagar.

Du som är gravid kan ta ut föräldrapenning från och med den 60:e dagen före beräknad förlossning. Föräldrapenning kan sedan betalas ut längst tills barnet har fyllt åtta år eller avslutat sitt första skolår. För dig som är adoptivförälder gäller att föräldrapenningen kan tas ut inom åtta år från den dag då du börjar ta hand om barnet, men längst tills barnet fyller tio år.

Mödravårdscentralen erbjuder ofta föräldrautbildningar när ni väntar barn. Båda föräldrarna kan delta samtidigt i utbildningen och få föräldrapenning för samma tid.

Vid gemensam vårdnad har ni som är föräldrar rätt till 240 dagar var med föräldrapenning. Av dessa är 60 dagar reserverade för var och en av er. De övriga kan en av er välja att avstå till den andra föräldern. Den som avstått föräldrapenningdagar kan ta tillbaka dagar som det ännu

inte betalats ut ersättning för. Har du ensam vårdnad om barnet har du rätt till alla 480 dagarna.

Vid tvillingfödsel betalas föräldrapenning ut i ytterligare 90 dagar på sjukpenning- eller grundnivå och i 90 dagar på lägstanivå. Vid födsel av fler än två barn samtidigt betalas föräldrapenning ut på sjukpenning- eller grundnivå i ytterligare 180 dagar för varje barn utöver de två första.

Det är viktigt att planera föräldraledigheten i god tid. Det underlättar för både dig och din arbetsgivare.

Vem har rätt till föräldrapenning?

Föräldrapenning betalas ut till barnets föräldrar eller till den som har den rättsliga vårdnaden om barnet. Föräldrapenning betalas också ut till den eller de som tar emot ett barn i syfte att adoptera det. Dessutom betalas föräldrapenning ut till den som bor tillsammans med föräldern och

- har eller har haft andra gemensamma barn med föräldern
- är eller har varit gift med föräldern
- är eller har varit registrerad partner med föräldern.

Hur mycket får man?

Det finns tre olika ersättningsnivåer i föräldrapenningen. Den första kallas sjukpenningnivå och baseras på din sjukpenninggrundande inkomst. Läs mer om sjukpenninggrundande inkomst i avsnittet **Mer om föräldrapenning och sjukpenninggrundande inkomst**.

Den andra ersättningsnivån kallas grundnivå. Grundnivån är 180 kronor per dag. Den gäller om du har haft låga eller inga inkomster alls.

Sjukpenning- och grundnivån gäller i 390 dagar, och de första 180 dagarna som betalas ut för ett barn är alltid dagar på sjukpenning- eller grundnivå. Också de dagar som är reserverade för var och en av föräldrarna är på sjukpenning- eller grundnivå.

Den tredje ersättningsnivån kallas lägstanivå och gäller för 90 dagar. Lägstanivån är 180 kronor per dag för barn födda 1 juli 2006 och senare och 60 kronor per dag för barn födda före 1 juli 2006. Det betyder att i många fall ger grundnivå och lägstanivå samma ersättning.

Hur gör jag för att få föräldrapenning?

När du som är gravid besöker Mödravårdscentralen (MVC) får du ett moderskapsintyg. Intyget kan du skicka till Försäkringskassan. Det fungerar som en anmälan om föräldrapenning. När vi tagit emot intyget får du mer information om föräldrapenning från oss.

Intyget innehåller vanligtvis inte någon uppgift om den andra föräldern. När du som är barnets andra förälder ska ta ut föräldrapenning måste du därför anmäla det hos Försäkringskassan. Du måste göra anmälan senast samma dag som du vill ha ersättning för.

Du kan anmäla och begära ersättning direkt på vår webbplats, www.forsakringskassan.se. Anmälan ska göras senast samma dag som du vill ta ut föräldrapenning. För att göra anmälan på webbplatsen behöver du en e-legitimation som du laddar ner från din bank på Internet. Du kan också anmäla genom att ringa 020-524 524. Om du anmäler via telefon får du hem blanketten "Begäran Föräldrapenning" som du fyller i och skickar in till oss.

Du kan ta ut föräldrapenningen på olika sätt

Föräldrapenningen kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels ersättning. Hur mycket föräldrapenning du kan ta ut per dag beror på hur mycket du arbetar i förhållande till normal arbetstid för en heltidsarbetande inom yrket. Du kan ta ut

- hel föräldrapenning om du inte arbetar alls
- tre fjärdedels föräldrapenning om du arbetar högst en fjärdedel av normal arbetstid
- halv föräldrapenning om du arbetar högst hälften av normal arbetstid
- en fjärdedels föräldrapenning om du arbetar högst tre fjärdedelar av normal arbetstid
- en åttondels föräldrapenning om du arbetar högst sju åttondelar av normal arbetstid.

Du kan ta ut hel föräldrapenning på grund- eller lägstanivå om du arbetar upp till sju åttondelar av normal arbetstid.

På vår webbplats kan du planera hur du ska ta ut dina dagar med föräldrapenning.

Kan jag ta ut föräldrapenning för arbetsfria dagar?

Du kan ta ut föräldrapenning på grund- eller lägstanivå för arbetsfria dagar. Däremot kan du inte ta ut föräldrapenning samtidigt som du har semester.

För att få hel föräldrapenning på sjukpenningnivå för de dagar som normalt är arbetsfria måste du ta ut hel föräldrapenning dagen före eller efter de arbetsfria dagarna. På motsvarande sätt gäller att du måste ta ut halv föräldrapenning när du vill ha halv ersättning för arbetsfria dagar och så vidare. Det gäller om den arbetsfria perioden är fyra dagar eller färre.

Om du blir sjuk kan du få sjukpenning i stället för föräldrapenning

Blir du sjuk under tiden du får föräldrapenning och inte kan ta hand om ditt barn ska du anmäla det till Försäkringskassan. I stället för föräldrapenning kan du då få sjukpenning.

Mer om föräldrapenning och sjukpenninggrundande inkomst

Du kan arbeta mindre före förlossningen – utan att sänka din sjukpenninggrundande inkomst

Du som är blivande mamma kan sluta arbeta eller minska din arbetstid inom sex månader före den beräknade förlossningen utan att din sjukpenninggrundande inkomst sänks.

Olika regler för olika dagar

De första 180 dagarna

De första 180 dagarna som föräldrapenningen betalas ut gäller speciella regler. För att du under de dagarna ska få föräldrapenning beräknad på din sjukpenninggrundande inkomst måste du ha haft rätt till en ersättning som överstiger 180 kronor per dag i 240 dagar i följd före barnets beräknade eller faktiska födelse. När Försäkringskassan bedömer om du uppfyller villkoret utgår vi från den tidpunkt som är mest fördelaktig för dig - den beräknade eller den faktiska födelsen. Om du inte uppfyller villkoret får du ersättning på grundnivå med 180 kronor per dag.

Har du arbetat i ett annat EU- eller EES-land kan du få tillgodoräkna dig den perioden för att komma upp i 240 dagar och få föräldrapenningen beräknad på din sjukpenninggrundande inkomst under de första 180 dagarna.

När Försäkringskassan bedömer om du uppfyller reglerna för att ha rätt till föräldrapenning beräknad på din sjukpenninggrundande inkomst bortser vi från perioder när du har fått kommunalt vårdnadsbidrag. Det kan också gälla tid som du vistats utomlands som biståndsarbetare. Kontakta Försäkringskassan för mer information om det

De övriga 210 dagarna

För de övriga 210 dagarna på sjukpenningnivå finns inte samma krav. Det betyder att om du de första 180 dagarna fått ersättning på grundnivå, kan du från dag 181 i stället få ersättning på sjukpenningnivå i de fall där det ger dig mer pengar än grundnivån.

Du behåller samma föräldrapenning i minst två år

Många småbarnsföräldrar väljer att gå ner i arbetstid, vilket leder till lägre inkomster. Du får ändå föräldrapenning beräknad utifrån samma sjukpenninggrundande inkomst som du hade vid barnets födelse ända tills barnet fyller två år. Om du som är mamma blir gravid igen innan barnet uppnått ett år och nio månader, behåller du och den andre föräldern samma föräldrapenning också efter barnets tvåårsdag, även om er sjukpenninggrundande inkomst har sänkts. Det innebär att den storlek på föräldrapenningen som gällde för det första barnet kommer att gälla också för nästa barn i minst två år. Det fungerar på samma sätt om du adopterar ett barn inom två år och sex månader efter ditt tidigare barns födelse eller efter en tidigare adoption.

Du kan undvika att få sänkt sjukpenning

Så länge ditt barn inte har fyllt ett år beräknas också sjukpenning och tillfällig föräldrapenning på din tidigare sjukpenninggrundande inkomst. Men efter barnets ettårsdag kan den sjukpenninggrundande inkomsten sänkas till samma nivå som din faktiska inkomst. Det betyder att du i så fall får lägre ersättning när du till exempel är sjuk eller vårdar sjukt barn. Samma regler gäller när det gått ett år från det att du fick ett barn i din vård för adoption.

Du kan dock undvika att din sjukpenninggrundande inkomst sänks efter ditt barns ettårsdag. Den ligger kvar på samma nivå som tidigare om du

- tar ut hel föräldrapenning minst fem dagar per vecka
- arbetar mindre än före barnets födelse och tar ut föräldrapenning som motsvarar minskningen i arbetstid
- studerar med studiestöd
- är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.

Du får följa löneutvecklingen

Du som har en anställning får höja din sjukpenninggrundande inkomst om du fått en faktisk löneförhöjning. Om du saknar anställning eller är egen företagare kan din sjukpenninggrundande inkomst räknas om enligt konsumentprisindex*.

Kommunalt vårdnadsbidrag

Om du får kommunalt vårdnadsbidrag och arbetar mindre än tidigare sänks din sjukpenninggrundande inkomst. Arbetar du inte alls blir den noll. Men när du inte längre får vårdnadsbidrag kan du få tillbaka den sjukpenninggrundande inkomst som du hade innan du fick vårdnadsbidraget. Perioden med vårdnadsbidrag görs alltså "överhoppningsbar". En förutsättning är att du uppfyller villkoren för skydd av den sjukpenninggrundande inkomsten när vårdnadsbidraget upphör. Det gäller till exempel om du i direkt anslutning till att vårdnadsbidraget upphör

- är sjukskriven
- söker arbete och är inskriven på Arbetsförmedlingen
- vårdar barn som inte har fyllt ett år.

Tänk på att om du eller den andra föräldern får till exempel föräldrapenning, arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd har du inte rätt till vårdnadsbidrag för samma kalendermånad. Det kan innebära att du inte får tillbaka den sjukpenninggrundande inkomst som du hade innan du fick vårdnadsbidraget. Din sjukpenninggrundande inkomst kommer då i stället att grundas på din aktuella arbetsinkomst. Saknar du arbetsinkomst har du inte rätt till en sjukpenninggrundande inkomst.

Mer information om vårdnadsbidraget kan du få hos din kommun.

Vad är egentligen sjukpenninggrundande inkomst?

När Försäkringskassan räknar ut hur mycket du får i ersättning utgår vi från din sjukpenninggrundande inkomst. Den sjukpenninggrundande inkomsten är din beräknade årsinkomst av

arbete, om du är anställd oftast din månadslön gånger tolv. Men den sjukpenninggrundande inkomsten har ett tak på 7,5 prisbasbelopp. Prisbasbeloppet för 2009 är 42 800 kronor, vilket gör att den högsta möjliga sjukpenninggrundande inkomsten för 2009 är 321 000 kronor.

Just föräldrapenningen är dock ett undantag. När Försäkringskassan räknar ut hur mycket du får i föräldrapenning räknar vi med inkomster ända upp till tio prisbasbelopp, vilket för 2009 är 428 000 kronor. Det innebär att den högsta möjliga ersättningen per dag är 910 kronor.

Räkna ut din ersättning!

Föräldrapenningen ger dig knappt 80 procent av din sjukpenninggrundande inkomst delat med 365. Du kan räkna ut hur mycket du får så här:

Ta din sjukpenninggrundande inkomst.
 Multiplicera den med faktorn 0,97.
 Multiplicera igen med 0,8.
 Dela summan med 365.
 Resultatet är din ersättning per dag.

Exempel

I exemplet räknar vi med en sjukpenninggrundande inkomst på 240 000 kronor

$$240\ 000 \times 0,97 = 232\ 800 \text{ kronor}$$

$$232\ 800 \times 0,8 = 186\ 240 \text{ kronor}$$

$$186\ 240 / 365 = 510,24 \text{ kronor per dag}$$

(avrundas till 510 kronor)

Anmäl alltid förändringar!

Om något ändras som påverkar din rätt till ersättning måste du anmäla det till Försäkringskassan. Det kan till exempel vara att

- du får sänkt inkomst
- du går ner i arbetstid
- du arbetar extra
- du eller den andra föräldern börjar arbeta utomlands.

Får du en ersättning som du inte har rätt till är du normalt skyldig att betala tillbaka pengarna. Det gäller även om det inte är ditt fel att du fått ersättningen.

* Konsumentprisindex visar hur priserna i genomsnitt utvecklas i Sverige.

Mer information

Faktablad är inte lagtext i ämnet. För mer information, läs faktabladen:

- Familjeförmåner inom EU
- Sjukpenninggrundande inkomst

Du kan också läsa broschyrerna:

- Till alla som väntar eller just fått barn
- Till alla barnfamiljer

Du hittar allt informationsmaterial på www.forsakringskassan.se. Där kan du också enkelt och snabbt sköta en del ärenden med hjälp av våra självbetjäningstjänster.

På vår telefon för självbetjäning 020-524 524 kan du beställa intyg, blanketter och broschyrer. Du kan också göra vissa anmälningar.

Frågor?

Har du frågor kan du använda Hanna, vår digitala assistent på webben. Hon svarar på de vanligaste frågorna om våra försäkringar och tjänster och vägleder dig till rätt information. Du kan också ringa direkt till vårt Kundcenter 0771-524 524 och till Nationell förmedlingstjänst för texttelefoner 90 160.

Försäkringskassan kontrollerar

Försäkringskassan kontrollerar de uppgifter som du lämnar. Det kan gälla inkomst, frånvaro från arbete, civilstånd eller var du bor. Vi har informationsutbyte med andra myndigheter och samkör våra register med uppgifter från bland andra CSN, arbetslöshetskassorna och Skatteverket.

Att medvetet lämna felaktiga uppgifter eller låta bli att anmäla förändringar som kan påverka rätten till ersättning kan vara brottsligt. Försäkringskassan polisanmäler alla misstänkta bidragsbrott.